

### Список використани джерел

1. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К.: 2009. – 256 с.
2. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посібник / М. І. Камлик. – К.: Атака, 2005. – 432 с.
3. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : [монографія] / Олександра Миколаївна Ляшенко. — Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2011. — 400 с.
4. Журавель М. Ю. Проблеми визначення сутності економічної безпеки підприємства / М. Ю. Журавель, Т. В. Полозова, О. В. Стороженко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 340-343.

*Біляшевич Т.  
студентка II курсу юридичного факультету  
Тернопільського національного  
економічного університету  
Науковий керівник: к.ю.н., доцент  
кафедри конституційного, адміністративного  
та фінансового права ТНЕУ Росоляк О.Б.*

### ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МОНЕТ ЗАМІСТЬ БАНКНОТ ТА ВІДМОВИ ВІД ДРІБНИХ МОНЕТ

Питання випуску нових монет і відмови від дрібних копійок є новим та зараз “на слуху” . Реформа ,що стосується монет, проходить в даний період, тому вона є досить актуальною і заслуговує на детальне вивчення ,адже кожен з нас буде стикатися з усіма змінами в повсякденному житті. Але чи позитивними будуть ці зміни? До чого призведе введення в обіг монети 1,2,5 та 10 гривень;відмова від 1,2,5 та 25-ти копійок та заокруглення готівкових розрахунків?

Метою даної статті є вивчення суті “монетної” реформи , аналіз її доцільності разом з аргументами Національного банку України на користь її запровадження та передбачення наслідків , які нестимуть за собою новації НБУ.

Ця тема не є достатньо досліджена у правовій літературі ,зважаючи на її нещодавнє виникнення. Відповідно до чинного законодавства, виготовлення, зберігання банкнот і монет, встановлення їх номіналів, платіжних ознак і дизайну, а також порядку заміни пошкоджених банкнот і правил їх випуску в обіг належить до виняткової компетенції Національного банку України.

14 березня 2018 року ,під час презентації нових обігових монет виконуючий обов'язки голови НБУ Яків Смолій заявив про припинення карбування монет номіналом 1,2,5 та 25 копійок. При цьому , дані номінали розмірних монет і надалі виконуватимуть функцію платежу та залишатимуться в обігу, проте надалі вони не будуть поповнюватися новими монетами. Не передбачається примусового вилучення з обігу монет через те, що регулятором розраховується на поступове зниження їхнього обсягу в обігу внаслідок припинення їх карбування.

Питання про виведення 1 та 2 копійок неодноразово порушувалося і раніше. Так , у 2011 році НБУ стверджував ,що дані номінали “вже не є мірою вартості” та ініціював вилучення з обігу даних монет ,проте остаточне рішення

повинне було узгодитися із Кабінетом міністрів України. У 2015 році розглядалося питання доцільності користування монетами номіналом 1 та 2 копійки. Основними аргументами “проти” були велика кількість витрат на їхнє карбування та втрата монетами міри вартості (з 2010 року вони не поверталися у банківську систему).

Ще одним новаторством, озвучене Смолієм під час прес-конференції НБУ, яке веде за собою скасування дрібних монет є система заокруглення до 10 копійок. Заокруглюватиметься загальна сума покупки в чеку. Дане правило стосується лише покупок за готівку, на безготівкові розрахунки воно не поширюватиметься.

Ось як виглядають правила заокруглення загальної суми:

- сума, що закінчується від 1 до 4 копійок, заокруглюється в сторону зменшення до найближчої суми, яка закінчується на 0 копійок;
- сума, що закінчується від 5 до 9 копійок, заокруглюється в сторону збільшення до найближчої суми, яка закінчується на 0 копійок.[1]

Втілення даної системи в життя планується з 1 липня цього ж року. Директор Департаменту грошового обігу НБУ Віктор Зайвенко запевняє: «Округлення до 10 копійок за механізмом, який ми пропонуємо, з припиненням карбування і транспортування монет дрібніших номіналів, дасть змогу нам заощаджувати близько 91 млн грн на рік».[2] Також він наголосив на тому, що протягом останніх чотирьох років Національний банк України витратив на карбування і транспортування дрібних монет близько 160 мільйонів гривень, що в кілька разів перевищує їх номінал.

Ще одним аргументом НБУ на користь реформи є те, що вона не призведе до подорожчання товарів та послуг, а також те, що заокруглення ні прямо, ні опосередковано не впливатиме на інфляцію, адже йдеться про заокруглення всіх товарів у чеку, а не окремих цін на товари.

Ну і, напевне, найбільш “нашумілим” кроком даної реформи є презентація нових обігових монет номіналом 1,2,5 та 10 гривень. Передбачається, що ці монети замінять банкноти відповідних номіналів. Вже 27 квітня 2018 року було введено в обіг 1 та 2 гривні, а введення 5 та 10 гривень планується у 2019-2020 роках. Доля банкнот така ж, як і в дрібних монет: з обігу їх не вилучатимуть, але буде припинено друк нових гривень. Необмежений період українці зможуть розраховуватися одночасно і новими монетами, і банкнотами відповідних матеріалів, доки монети природно і поступово повністю не замінять паперові купюри.

Також НБУ було визначено позитивні риси у введенні в обіг нових монет, це:

- а) ~1 мільярда заощадить держава такими замінами, враховуючи строки служби монет;
- б) ~20 років - строк служби монет, на відміну від банкнот низьких номіналів, строк перебування в обігу яких - незначний проміжок часу;
- в) Метал непридатних до обігу монет переплавляється;
- г) Нові монети – невеликі, легкі та зручні для здійснення розрахунків.

Яків Смолій передбачає наступні зміни, внаслідок проведеної реформи: "Якщо екстраполювати ці рішення на сьогоднішню структуру готівки в обігу, з нього зникне майже 60% від загальної кількості монет в обігу – це більше 8 млрд. монет дрібних номіналів. Водночас, більш ніж 1 млрд. банкнот буде замінено монетами. Тож середня кількість монет, що припадають на одного українця,

скоротиться вдвічі, а банкнот в обігу стане на 40% менше. І цей ефект ми побачимо вже через 2-3 роки"[3].

Крім того в НБУ наголосили на тому, що запровадження монет низьких номіналів замість банкнот наблизить Україну до практики ЄС, в якому вже існують монети номіналом 1 та 2 євро. До країн ,з подібними реформами можна віднести Угорщину, Чехію, Данію, Японію, Канаду, Великобританію, Австралію.

Існують різні думки щодо доцільності та правильності такої грошової реформи .Якщо проаналізувати дану реформу, то можна знайти як плюси, так і мінуси. Першим позитивом є те, що монети мають перевагу над купюрами завдяки їх довговічності ,заміна банкнот ними безперечно позитивно вплине на обіг. Що стосується відмови від дрібних монет ,то швидше за все, всі будуть заокруглювати ціни до більшого, хоча не можна стверджувати, що це принесе збитки людям(до прикладу теперішні ціни в супермаркетах – 99 копійок).

Водночас Андрій Новак, голова Комітету економістів України стверджує, що "...заміна деяких найдрібніших паперових купюр на монети ... це поганий психологічний сигнал для України і для українців. Сигнал того, що гривня знецінюється і далі буде знецінюватися, втрачаючи свою номінальну вартість. І це стосується не лише найдрібніших копійок, а вже навіть дрібних гривневих купюр"[1].

І хоча вже існують як прихильники ,так і критики новацій НБУ, ми вважаємо, зважаючи на те, що дана реформа порівняно нещодавно почала реалізовуватися, що оцінювати результати можна буде лиш тоді, коли вона по-справжньому проявить себе в дії.

#### **Список використаних джерел**

1. Монети замість банкнот і відмова від дрібних копійок: куди приведуть новації НБУ?//ZIK: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://zik.ua/news/2018/03/14/monety\\_zamist\\_banknot\\_i\\_vidmova\\_vid\\_dribnyh\\_kopiyok\\_kudy\\_pryvedut\\_novatsii\\_1284547](https://zik.ua/news/2018/03/14/monety_zamist_banknot_i_vidmova_vid_dribnyh_kopiyok_kudy_pryvedut_novatsii_1284547)
2. Нацбанк підрахував економію від припинення випуску дрібних монет // Уніан. Інформаційне агенство: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/2247411-natsbank-pidrahuvav-ekonomiyu-vid-pripinennya-vipusku-dribnih-monet.html>
3. З обігу починають виводити деякі монети//Українська Правда: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/03/14/7174540/>

*Галещук І.  
студентки II курсу юридичного факультету  
Тернопільського національного  
економічного університету  
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри  
конституційного, адміністративного  
та фінансового права THEU Росоляк О.Б.*

#### **СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ**

Триваюча політична та соціально-економічна криза, яка супроводжується військовим конфліктом, розростанням тіньового сектору та тотальною